

หลักสูตรนักปกครองท้องถิ่น
สำหรับสร้างสมดุลในชีวิตข้าราชการ

วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

เดือนมิถุนายน ๒๕๖๙

กลุ่มงานวางแผนและพัฒนาหลักสูตร
ข้อมูล ณ วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๙

หลักสูตรนักปกครองท้องถิ่น สำหรับสร้างสมดุลในชีวิตข้าราชการ

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ คณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ มีมติเห็นชอบแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามมาตรการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๖๗๐) ซึ่งคณะรัฐมนตรี ในคราวการประชุมเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๖ มีมติเห็นชอบ และให้องค์กรกลางบริหารทรัพยากรบุคคล ส่วนราชการในกำกับของฝ่ายบริหาร และหน่วยงานภาครัฐ นำหลักการและแนวทางของมาตรการไปปรับใช้ และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยได้กำหนด ๒ มาตรการหลัก ได้แก่ (๑) มาตรการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ และ (๒) มาตรการบริหารอัตรากำลังปกติ โดยในส่วนของมาตรการเชิงยุทธศาสตร์ กำหนดให้มียุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของบุคลากรภาครัฐให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการปฏิบัติงานภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องในลักษณะ Self-Learning และการมีกลไกในการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดถึงระดับความสำเร็จของบุคลากรภาครัฐของส่วนราชการที่ได้รับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นตามแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ไว้เป็นเงื่อนไขในการติดตามและประเมินผลตามมาตรการด้วย

ทั้งนี้ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาหน่วยงานรัฐไว้ว่า การพัฒนาองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และพัฒนา โดยหน่วยงานของรัฐสามารถสร้างและพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่มีความปรารถนาในการที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการทำงานมีการแบ่งปันความคิดในการทำงาน มีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม มีการทุ่มเททรัพยากรเพื่อลงทุนให้บุคลากรทุกระดับเกิดการเรียนรู้ สร้างค่านิยมเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรม และทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ จนกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งการขับเคลื่อนการดำเนินการในประเด็นการพัฒนานี้ ได้กำหนดบทบาทผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ส่วนราชการ บุคลากร และสำนักงาน ก.พ. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นดำเนินการหลัก ๓ ประเด็น คือ การส่งเสริมการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากร และการส่งเสริมความสุขและคุณภาพชีวิต ซึ่งในการส่งเสริมความสุขและคุณภาพชีวิต หน่วยงานต้องมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อสร้างความสุขในการปฏิบัติงาน เช่น รูปแบบการทำงานแบบยืดหยุ่น กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต การมีสุขภาพกายและใจในการปฏิบัติงาน

๑.๒ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามมติคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ได้ทำการศึกษาพบว่า ประเทศไทยเข้าสู่ “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” ตั้งแต่ปี ๒๕๖๖ ด้วยสัดส่วนผู้สูงอายุเกินร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งหมด และคาดว่าจะเข้าสู่ “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” ภายในปี ๒๕๗๖ คือ มีผู้สูงอายุเกินร้อยละ ๒๘ ของประชากร การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นเร็วกว่าที่หลายหน่วยงานคาดการณ์ไว้ เนื่องจากอัตราการเกิดลดลงอย่างรวดเร็ว และจำนวนคนวัยแรงงานลดลงต่อเนื่อง แนวโน้มดังกล่าวทำให้จำนวนข้าราชการใหม่ที่จะเข้าสู่ระบบลดลง เนื่องจากฐานประชากรที่มีอายุระหว่าง ๑๘ - ๒๕ ปี ลดลงในทุกจังหวัด ขณะเดียวกัน ข้าราชการจำนวนมาก กำลังก้าวเข้าสู่วัยเกษียณพร้อมกัน ซึ่งเป็นผลสะสมจากยุคที่อัตราการเกิดยังสูงและมีการรับราชการจำนวนมาก

ในช่วงเดียวกันของหลายทศวรรษก่อน จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างอายุของข้าราชการไทยกำลัง “กระจุกตัว” ในกลุ่มอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป ซึ่งหมายความว่ารัฐกำลังเผชิญกับ “ระลอกเกษียณ” ที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาอันสั้น หากไม่เร่งปรับตัว ระบบราชการจำนวนมากจะสูญเสียบุคลากรที่มีประสบการณ์สูงพร้อมกันเป็นปริมาณมาก ซึ่งอาจกระทบต่อคุณภาพการให้บริการสาธารณะ

๑.๓ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีข้าราชการที่มีอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๙๖๖ คน จาก อัตรากำลัง ๓,๓๕๖ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙) คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗๘ ดำรงตำแหน่งประเภท วิชาการตั้งแต่ระดับชำนาญการถึงชำนาญการพิเศษ จำนวน ๕๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๙๓ ของข้าราชการที่มีอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไปทั้งหมด ถือเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญ มีบทบาทเป็นหัวหน้างาน (Frontline Manager) ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับการสูญเสียกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญดังกล่าว

๑.๔ ด้วยเหตุนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้จัดทำหลักสูตรนักปกครองท้องถิ่น สำหรับสร้างสมดุลในชีวิตข้าราชการ เป็นหลักสูตรระยะสั้นขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติราชการ เป็นการพัฒนาระบบการวางแผนสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน และการเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมต่อการดำรงตำแหน่งให้สามารถถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานได้ อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมของข้าราชการก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดความตระหนักและการเตรียมการเพื่อเข้าสู่บทใหม่ในชีวิตข้าราชการ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้มีการเตรียมการให้พร้อมทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เป็นผู้สูงอายุที่มีกำลัง มีแรง มีความมั่นคงทางรายได้ และพึ่งพาตนเองได้ ถือเป็นการให้ความสำคัญและสร้างขวัญกำลังใจให้ข้าราชการรู้สึกมีพลังที่จะสร้างคุณประโยชน์ให้กับหน่วยงานและสังคมต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้หน่วยงานในการวางแผนกำลังคนเพื่อรองรับการสูญเสียบุคลากรที่มีประสบการณ์จากการเกษียณอายุราชการ

๒.๒ เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เข้าร่วมโครงการ และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

๒.๓ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ รวมถึงการดูแลสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเป็นการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับชีวิตการทำงาน (Work-Life Balance)

๒.๔ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การทำงานร่วมกัน และสร้างเครือข่ายข้าราชการเพื่อการแบ่งปันความรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม หรือเพื่อทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์แก่ส่วนร่วมในอนาคต

๓. กลุ่มเป้าหมาย

๓.๑ ข้าราชการสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่มีอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป

๓.๒ เป็นข้าราชการที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเห็นสมควร

๔. ระยะเวลาการศึกษาอบรม ๕ วัน ดังนี้

- การศึกษาอบรมในชั้นเรียน

จำนวน ๔ วัน

หลักสูตรนักปกครองท้องถิ่น สำหรับสร้างสมดุลในชีวิตข้าราชการ

- การศึกษาดูงานนอกสถานที่ จำนวน ๑ วัน
ทั้งนี้ ระยะเวลาการศึกษาอบรมอาจปรับเปลี่ยนไปตามตารางการศึกษาอบรมในแต่ละช่วงเวลาตามที่
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นกำหนด

๕. วิธีการดำเนินการ

- ๕.๑ การศึกษาเอกสาร/การบรรยายในชั้นเรียน
- ๕.๒ กรณีศึกษา
- ๕.๓ ถามตอบปัญหา
- ๕.๔ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
- ๕.๕ ฝึกปฏิบัติ
- ๕.๖ ศึกษาดูงานนอกสถานที่

๖. โครงสร้างหลักสูตร

ระยะเวลาการฝึกอบรม ๓๖ ชั่วโมง ประมาณ ๕ วัน ประกอบด้วย

๖.๑ หมวดที่ ๑ กิจกรรมการบรรยาย อภิปราย สัมมนา หรือแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ จำนวน ๑๐ รายวิชา
๓๐ ชั่วโมง

- (๑) ความสำคัญของการสร้างสมดุลในชีวิตราชการ
- (๒) การใช้ชีวิตบทใหม่ด้วยใจเป็นสุข
- (๓) การบริหารจัดการทางการเงินสำหรับผู้สูงวัย
- (๔) การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมสำหรับผู้สูงวัย
- (๕) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงวัยอย่างปลอดภัย
- (๖) การฝึกใจด้วยการใช้สติ (Mindfulness)
- (๗) การวางแผนการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเติมพลังไฟในการทำงาน
- (๘) แนวทางการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เพื่อสร้างองค์กรที่ยั่งยืน
- (๙) สัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดของผู้ผ่านประสบการณ์ชีวิตราชการ
- (๑๐) สัมมนาสิทธิสวัสดิการของข้าราชการสูงวัย

๖.๒ หมวดที่ ๒ กิจกรรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ จำนวน ๑ รายวิชา ๖ ชั่วโมง

การศึกษาดูงานนอกสถานที่ ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์ และฝึกทักษะ
การทำงานและการใช้ชีวิตให้มีความสมดุลจากสถานที่จริง

วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นอาจกำหนดให้หลักสูตรใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้าง
การเรียนรู้ที่ต่อยอดจากกระบวนการการเรียนรู้ด้วยตนเองมาแล้ว อาทิ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการ Workshop
การอภิปรายกลุ่ม กิจกรรมบทบาทสมมติ การฝึกปฏิบัติ ระบบพี่เลี้ยงประจำกลุ่มย่อย กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
การสะท้อนการเรียนรู้ การบรรยายพิเศษโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การเรียนรู้จากสื่อวีดิทัศน์ การศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง เป็นต้น ทั้งนี้ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นอาจปรับตารางการศึกษาอบรมในแต่ละช่วงเวลาให้
หัวข้อรายวิชา จำนวนวิชา และจำนวนชั่วโมงรายวิชามีความเหมาะสมกับบริบทและสภาพการณ์

วัน/เวลา	๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น.	๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.	๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	๑๖.๐๐ - ๑๙.๐๐ น.
วันที่ ๑	ลงทะเบียน/ รายงานตัว	ความสำคัญของการสร้างสมดุลในชีวิตราชการ	การใช้ชีวิตบทใหม่ด้วยใจเป็นสุข	สัมมนาแลกเปลี่ยนความคิด ของผู้ผ่านประสบการณ์ชีวิตราชการ
วันที่ ๒	การฝึกอบรม	๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. การบริหารจัดการทางการเงินสำหรับผู้สูงวัย	การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมสำหรับผู้สูงวัย	กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพออกกำลังกาย (ถ้ามี)
วันที่ ๓		สัมมนาสิทธิสวัสดิการของข้าราชการสูงวัย	การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ของผู้สูงวัยอย่างปลอดภัย	การวางแผนการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเติมพลังในการทำงาน
วันที่ ๔		การศึกษาดูงานนอกสถานที่	การศึกษาดูงานนอกสถานที่	
วันที่ ๕		การฝึกใจด้วยการใช้สติ (Mindfulness)	แนวทางการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เพื่อสร้างองค์กรที่ยั่งยืน	

๗. สถานที่ดำเนินการ

ณ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น และสถานที่ศึกษาดูงานภายนอก หรือสถานที่อื่นตามที่วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นเห็นสมควร

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีการเตรียมความพร้อมในการวางแผนกำลังคนเพื่อรองรับการสูญเสียบุคลากรที่มีประสบการณ์จากการเกษียณอายุราชการ

๘.๒ ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับการพัฒนาทักษะ และสมรรถนะ และเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานงาน

๘.๓ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน (Work-Life Balance) นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

๘.๔ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิประโยชน์ของข้าราชการ วิธีการบริหารจัดการด้านการเงิน การลงทุน การจัดการรายได้และหนี้สิน การออม และการดูแลสุขภาพกายและใจสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

๙. การรับรองผลการฝึกอบรมและแนวทางการประเมินผล

๙.๑ ผู้ผ่านการฝึกอบรมจะต้องมีเวลาในการเข้ารับการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอเป็นเวลานานไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของระยะเวลาการฝึกอบรมทั้งหมดตามที่หลักสูตรกำหนด

๙.๒ ผู้ผ่านการฝึกอบรมอาจได้รับการทดสอบวัดระดับความรู้ความเข้าใจหลังการอบรม หรือดำเนินกิจกรรมอื่นใดเพื่อเป็นการประเมินผลภาควิชาการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งนี้ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นอาจจัดให้มีการทดสอบวัดระดับความรู้ความเข้าใจก่อนหรือระหว่างการอบรมตามที่วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นเห็นสมควรด้วย

๙.๓ การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เข้ารับการอบรม การดูแลเสื้อผ้าหน้าผมให้มีความเรียบร้อย การแต่งกายด้วยชุดข้าราชการและชุดนักศึกษาที่มีเนกไทหรือเครื่องแต่งกายอื่นตามที่กำหนดตลอดหลักสูตร เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลภาคพฤติกรรม

กิจกรรมอื่น ๆ นอกเวลาการฝึกอบรม

๑. กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพออกกำลังกาย
๒. การพูดสรุปสาระวิชาการ
๓. การประเมินบุคลิกภาพและวางแผนพัฒนาตนเอง
๔. กิจกรรมกลุ่ม
๕. นันทนาการ
๖. การแข่งขันกีฬา
๗. กิจกรรมการฝึกทักษะการปฐมพยาบาลและการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน
๘. กิจกรรมจิตอาสาและทำสาธารณประโยชน์
๙. การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบการเรียนรู้ออนไลน์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (Local Massive Open Online Course: Local MOOC) หรือระบบการเรียนรู้ออนไลน์อื่น ๆ
๑๐. กิจกรรมการสะท้อนการเรียนรู้และสรุปผลการฝึกอบรม (Reflection)
๑๑. กิจกรรมอื่น ๆ ตามที่วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น หรือผู้อำนวยการโครงการเห็นสมควร

